

”Pääoman” kolmannen kirjan suomentamisesta — Antero Tiusasen haastattelu

Kun Edistys-kustantamo viime vuoden lopulla julkaisi Karl Marxin ”Pääoman” kolmannen kirjan suomennoksen, on tämä Marxin pääteos nyt kokonaisuudessaan saatettu suomen kielisen lukijakunnan ulottuville. Tapaus on merkittävä sekä tieteellisesti että kulttuurihistoriallisesti. Kuten kirjoilla on kohtalonsa on myös kirjojen käännöksillä. Syynsä lienee silläkin, miksi tätä merkkitapausta saatiin odottaa näinkin kauan.

Antero Tiusanen, joka on aikaisemmin kääntänyt mm. Marxin teokset ”Kansantaloustieteen arvostelua”, ”Taloudellis-filosofiset käsikirjoitukset 1844” ja ”Grundrissen johdanto”, suoritti ”Pääoma III:n” vaativan suomentamistyön. Haastattelimme häntä käännöstyöhön liittyvistä erityiskysymyksistä ja ongelmista, jotka ainakin tässä tapauksessa ovat monessa suhteessa tutkimuksen ongelmiin rinnastettavia.

T&E: Karl Marx kirjoitti pääteoksensa jo yli sata vuotta sitten. Miksi nyt on ajankohdasta julkaista Marx-käännöksiä, etenkin ”Pääomaa”?

A n t e r o T i u s a n e n: Kapitalismin kriisi on viime vuosina jatkuvasti kärjistynyt — tästä havainnosta ei kukaan ole voinut jäädä osattomaksi. Karl Marx esitti erityisesti ”Pääomassa” kapitalistisen yhteiskunnan yleiset lainalaisuudet. Jotta tämä aikansa elänyt järjestelmä voidaan korvata tuoreiden voimien järjestelmällä, on nämä lainalaisuudet tunnettava.

T&E: Olet aiemmin kääntänyt kaunokirjallisuutta ja nyt monia Marxin tieteellisiä tekstejä. Missä määrin tieteellisen tekstin kääntäminen on tavallaan itsekkin tieteellistä työtä?

A n t e r o T i u s a n e n: Marxin tekstin kääntäminen on epäilemättä tieteellisuontois-

ta, sellaista siitä tekee jo työn vaatima täsmällisyys, mutta pikemminkin se on toisen asteen tieteellistä toimintaa. Sen sijaan merkitykseltään kommunistiselle liikkeelle sitä voi verrata alkuperäiseen tieteelliseen tutkimukseen. Ja varmasti tällainen työ täyttää luovan työn yleiset mitat. Vielä tällä hetkellä on suomentamiani kaunokirjallisia teoksia enemmän kuin marxilaisia. Kaunokirjallisessa työssä saadun opin, herkistyneen kielen vivahteiden tajun voi sellaisenaan käyttää hyväksi marxilaisten teosten suomentamisessa. En pidä sitä siinä minään huonona valmentautumisena, päinvastoin.

T&E: Marx kiinnitti tunnetusti suurta huomiota esitystyylisiin.

A n t e r o T i u s a n e n: Niin, Engelshän sanoi, että Marxin jos kenen kohdalla tyyli oli itse ihminen. Hän tahtoi sillä korostaa, miten keskeinen sija ilmaisukeinon, kielen, hallinnalla oli Marxille. Sananvalinta, lauserakenne, tyylin hyvin hienoiset vivahteet olivat hänelle elintärkeitä. Ei ole olemassa Marxia ilman hänen hyvin vaativaa, asioiden tyhjentävään ilmaisuun aina pyrkivää sanontaansa. Kääntäjän on oltava tältäkin kannalta Marxin tekstin tuntija eikä hän täyty tehtävänsä, jos hän tyytyy saattamaan pelkän asiasisällön toiselle kielelle siirtämättä myös tyylin hienouksia.

T&E: ”Pääomaa” käännettäessä on terminologian tarkkuus hyvin keskeistä. Mitä sanot terminologian vakiintuneisuudesta meillä? Missä määrin on jo vakiiovastineita ja paljonko suomentaja joutuu itse kehittelemään vastineita?

A n t e r o T i u s a n e n: Marxilaisuuden ei voi sanoa vakiintuneen mihinkään maahan ennen kuin sen terminologia on vakiintunut maan kielelle. Meillä on vielä pitkä matka siihen. En ole pannut mieleen, mitä uusia vastineita olen ottanut käyttöön. Tuskin niitä

kovinkaan paljon on, sillä olen pyrkinyt kooramaan termejä jo julkaistuista teoksista, tarkistamaan ja korjaamaan tarvittaessa. Vanhasta on siis löydettävissä apua ehkä paljonkin, kunhan tarkistamista ei unohdeta.

Toisaalta kääntäjän on tietysti perehdyttävä Marxin käsittelemiin tieteellisiin ongelmiin parhaansa mukaan, jotta hän kykenee luomaan myös uutta termistöä. Samalla hänen on noudatettava tuloksia, joita varsinaisen tieteellinen Marx-tutkimus tuo esiin. Selvitettäessä ongelmallisia termejä on etsittävä Marxin teoksista kaikki ne ensimmäiset kohdat, joissa hän on termejä käyttänyt. On pyrittävä selvittämään yhteys, missä Marx on termsä luonut tai perusteet, joilla hän on kelpuuttanut muiden luoman termin käyttöönsä. Ei pidä kuvitella, etteikö tätä voitaisi tutkia hyvin pitkälle.

Tosin myös sosialistimaiden tiede on vasta alussa Marxin terminologian kehityksen vertailevassa tutkimuksessa. Hyödyllinen tältä kannalta on esim. Walter Tuchscheerin "Bevor 'Das Kapital' entstand", mutta tämän panos jäi keskeneräiseksi tekijän kuoltua nuorena.

Otan esimerkiksi vaikeuksista Marxin käytämän poliittinen taloustiede-termin. Termi on tähän asti pääsääntöisesti suomennettu kansantaloustieteenksi. Mutta tulisi pitäytyä niihin perusteisiin, joilla Marx itse otti termin käyttöönsä. Ne säilyttävät yleispuhevuotensa kieli-alueesta riippumatta. Lisäperusteluja on esimerkiksi Iriada Aleshinan artikkelissa "The Crisis of the 'Economics' Concept" (Social Sciences, Moskova, no 4/1976).

"Kansantaloustiede" pyrkii olemaan neutraali nimi neutraalille tieteelle, joka pidetään erillään yhteiskunnan poliittisista ongelmista, ts. hämätään politiikan ja talouden mitä kiinteimmät siteet. Kun klassinen koulukunta oli käyttänyt itsestään poliittisen taloustieteen nimitystä, porvarillisen taloustieteen sanoutues-

sa irti klassisesta perinnöstä, se luopui tästä nimestäkin. Myös Marx näki tämän eron ja kutsui uutta suuntausta "vulgaaritaloustieteenksi". Marx näki erittäin selvästi oman aikansa porvarillisten taloustieteilijöiden läpi. Hän käytti poliittinen taloustiede-termiä sekä klassisesta koulukunnasta että luomastaan proletaarisesta taloustieteestä. Hän halusi nimenomaan erottaa nämä kaksi kapitalismin avoimeen apologiaan sortuneesta vulgaaritaloustieteestä. Nähdäkseni poliittinen taloustiede ja kansantaloustiede siis merkitsevät kahta eri asiaa.

T&E: Et ole tehnyt työtä aivan yksin, vaan yhteistyössä Edistys-kustantamon kanssa ja suomennoksen on suurimmalta osalta tarkastanut Tuure Lehén. Mikä merkitys sillä on ollut?

Antero Tiusanen: Minusta riippumattomista syistä kirjan alkusivuilla mainitaan tarkastajaksi vain äskettäin kuollut veteraani toveri Lehén. Hän suorittikin kunnioitettavaa tarkistustyötä juuri ennen ja jälkeen 80-vuotispäivänsä. Tarkastajia oli viisi muutakin, Timo Kyntäjä, Pekka Kosonen, Markku Kivinen ja Timo Kortteinen ASS:stä sekä toimittaja Jaakko Prohorov Edistyksestä. Lisäksi toveri Timo Koste antoi arvokasta apuaan lukuisissa erityiskysymyksissä. Esitän heille kaikille parhaat kiitokset.

Toveri Lehénin tärkeät huomautukset koskivat erityisesti saksan- ja suomenkielen käyttöön liittyviä tyyliseikkoja. Toveri Koste, kuten neljä muutakin Marx-tutkijaa, antoivat apuaan termiongelmissa. Mielestäni pitää olla juuri niin, että erikseen on Marx-suomentajia ja varsinaisia Marx-tutkijoita. Molemmille ryhmille riittää päätoimista tehtävää kylliksi. Marxin teosten suomentaminen edistää Marx-tutkimusta ja päin vastoin. Mutta ryhmien välinen yhteistyö on saatava sujumaan entistä paremmin. Kun 7 vuoden aikana olen suomentanut lähes 3 000 sivua marxi-

laista kirjallisuutta, olen koko aikana löytänyt avun antajia alle 10. Tässä ei tietysti ole kyseessä mikään suomentajan yksityisasia, pelkäästään hänen henkilökohtaisen työnsä avustaminen. Ellei terminologian luominen ja tarkistaminen ole kollektiivista pohjaa vaativaa työtä, niin mikä sitten. Jotta siihen päästäisiin, ei marxilaisen kirjallisuuden lukijankaan pidä jäädä passiivisena odottamaan, että hänelle tarjotaan moitteettomia kirjoja. Kaikki korjaukset ovat tervetulleita.

Epäilen, että on kysymys eriasteisista individualismin jäänteistä, kun luettaessa havaitaan korjattavaa, mutta ei reagoida siihen. Kuitenkin Edistys painaa jokaisen kirjansa loppuun toivomuksen, että lukijat esittäisivät kirjeitse mielipiteitään mm. suomennosten laadusta. Se on tarkoitettu vakavasti otettavaksi ja kritiikin avulla voitaisiin puutteita korjata — milläpä muulla keinoin se kävisi päinsä? Omasta puolestani olen valmis auttamaan muiden suomennosongelmissa.

T&E: Mitä erityisiä työmetodeja ja apuneuvoja olet käyttänyt valmistaessasi tätä laajaa "Pääoman" kolmatta osaa?

Antero Tiusanen: Jo pari vuotta ennen työn aloittamista olin pannut alulle sanakortiston keräämisen Marxin keskisistä termeistä. Tällä hetkellä siinä on kortteja n. 8 000 termistä. "Pääoman" kolmannen osan alusta lähtien merkitsin siihen kaikkien ongelmallisten sanojen jokaisen esiintymiskerran ja otin vertailukohdaksi venäjänkielisen vastineen. En usko, että n. 1 300-sivuisesta käsikirjoituksesta olisi millään muulla keinoin saanutkaan yhtenäistä. Uskoakseni olisi hyödyksi terminologian yhdenmukaistamisen kannalta, jos kortistoni saataisiin muidenkin käyttöön. Tällainen kortisto on erinomainen apu myös jo painetun tekstin myöhemmässä korjailussa.

T&E: Kuinka joutuisaa suomennostyö on?

Saattaisi kuvitella, että valmista käännöstä voi varsin nopeasti kirjoittaa paperille ja lopulta panna pisteen perään.

Antero Tiusanen: Marxin teosten suomentaminen on erittäin hidasta työtä. "Pääoman" kolmas osa vaati päätoimisesti tehtynä 3 vuotta ja tarkistamiseen meni vielä puoli vuotta. Varottaisinkin tässä muita — juuri kiireen pitäminen pilaa varmimmin mahdollisuudet tarkkaan työhön. Hitaus käy ehkä ymmärrettäväksi, kun muistaa mitkä vaatimukset on täytettävä. Ei riitä, että tarkistaa kaikki termit, käsitteet ja asiatiedot pienimpiä yksityiskohtia myöten — ja niitähän Marxilla riittää. On lähdettävä siitä, että kun Marx on jonkin sanan valinnut, hänellä on ollut mahdollisimman pitkälle tiedostetut motiivit valita juuri se sana, eikä jotain toista. Marx-kääntäjänkin on pyrittävä tarkoin tiedostamaan, mitä Marx kullakin sanalla ja vivahteella tahtoo ilmaista. Kun tiedostamisessa päästään oikeille jäljille, karsiutuvat pois sellaisetkin sanat, jotka ovat vähän sinne päin, mutta eivät täysin oikeita.

Ei pidä silti kuvitella, että kullekin Marxin sanalle on olemassa vain yksi mahdollinen vastine — sellainenhan olisi kaavamaisuutta ja ristiriidassa Marxin luovan kielenkäytön kanssa. Toiseksi on aina ajateltava, onko sana tai virke ymmärrettävä lukijalle. Ellei ole, sanontaa on selvennettävä, mutta samalla on pidättäytyttävä sellaisesta selittämisestä, mikä laistaisi tekstiä. Perustavanlaatuisin kriteeri kuuluu: onko kääntäjän työn jälki Marxia, onko teksti kyetty siirtämään toiseen kieleen vaurioitta, onko kääntäjä pystynyt poistamaan tekstistä kaikki oman kielenkäyttönsä luonteenomaiset heikkoudet ja mieltymykset. On selvää, ettei kääntäjän oma persoona saa paistaa Marxin läpi.

T&E: Puhukaamme hiukan "Pääoman" kolmannen kirjan erityiskysymyksistä. Kun ensimmäinen kirja käsittelee pääoman tuotanto-

prosessia lähtien abstrakteimmista määrityksistä (tavara, arvo, raha) ja toinen kirja pääoman kiertokulkuprosessia, niin kolmas käsittelee kapitalistisen tuotannon kokonaisprosessia. On jo edetty abstrakteista määrityksistä paljon konkreettisempiin. Toisaalta ei kuitenkaan ole kyse empiirisistä hinnoista, vaan teoreettisista käsitteistä. Mitä vaikeuksia tämä tuo käännoistyöhön?

Antero Tiusanen: Marx kirjoitti pääteoksensa järjestyksessä ensin III ja II, vasta sitten I osa, kirjoittamisjärjestys on siis päinvastainen kuin julkaisujärjestys (ks. tästä V. S. Vygodski: "Miten Marx teki suuren keksintönsä"). Tämä helpotti kolmannen osan suomentamista juuri tuon abstraktisuuden ja konkreettisuuden sijoittumisen tähden. Tosin abstraktisuutta riittää kolmanteenkin osaan, kuten kysymyksessä viitattiin.

Esimerkkinä vaikeuksista voisi mainita "Kostpreis"-termin, joka tarkoittaa pysyvän pääoman ja vaihtelevan pääoman summaa (c+v). Senhän voisi kääntää termiksi "tuotantokustannukset", mutta tällöin on vaarana sekoittaa tämä arvotermi hintatermiin. Niinpä suora käänno, "kustannushinta", tuntui sopivammalta.

Abstrakteimpia käsitteitä olen erityisesti ottanut ensimmäisen osan suomennoksesta. Vaikeutta tuli kyllä siitä, että eräissä tapauksissa täytyi yhtenäisyyden säilyttämiseksi tyytyä selvästi korjaamista kaipaaviin vanhoihin vastineisiin. Itse asiassa päätyö onkin vielä edessäpäin: koko teossarjan suomenkielinen asu on uudessa painoksessa yhdenmukaistettava. Sen tarpeellisuutta ei kukaan kieltäne.

T&E: Kuten Engelsin alkusanoista käy ilmi, Marx jätti kolmannelta osasta vain viimeisteleättömän käsikirjoituksen, jonka Engels sitten saattoi painokuntoon. Monet kohdat jäivät tällöinkin vielä osittain keskeneräisiksi. Miten se on vaikeuttanut suomentamista?

Antero Tiusanen: Tämä oli epäilemättä kirjan suurin vaikeus, suurempi kuin terminologiset ongelmat. On melko paljon vaillinaisia lauseita ja jaksoja, jotka ovat Marxin itseään varten, omaa myöhempiä jatkokuokkausta varten tekemiä muistiinpanoja tai sitten eräänlaista keskustelua oman itsensä kanssa. Tulkintavaikeuksissa tuli erinomaisesti avuksi teoksen venäjännös. Siitä on 80 vuoden mittaan otettu hyvin monia painoksia ja puutteita on aina korjailtu. Vaillinaiset lauseet ja virkkeet on hyvin useissa kohdin täydennetty siten, ettei asiaa erikseen alaviitoilla ilmoiteta, koska on syntynyt orgaaninen virkekokonaisuus, jossa noudatetaan tekstiyhteyden logiikkaa ilman sijaa millekään mielivaltaisuuksille. Näin kääntäjät voivat turvallisesti käyttää venäjännöstä apunaan, ja onhan se vuosikymmenten mittaan painoksesta toiseen korjailtuna todellisen kollektiivisuuden tuote. Mukana on ollut satoja asiantuntijoita saksan- ja venäjänkielen, poliittisen taloustieteen, historian ym. laitoksilta. Oman työni varaan jäi selventää Marxin sanontaa käyttämällä suomea, joka tekisi ajatuksen seuraamisen mahdollisimman helpoksi lukijalle. Mutkikas, epäselvä ja hämäävä kielenkäyttö olisi pystyttävä eliminoimaan. Työn jälki paljastaa kriittiselle lukijalle myös kääntäjän ajattelukyvyyn ja tietomäärän tason.

T&E: "Pääoman" kaikki kolme kirjaa ovat nyt suomeksi. Mitä Marxin tekstejä kuuluu lähiaikojen kustannusohjelmiin.

Antero Tiusanen: Erityisen ilahduttavaa on, että Edistys on vastikään aloittanut Marxin ja Engelsin uusien 6-osaisten Valittujen valmistelutyön. Tällä hetkellä tiedetään varmasti ne Marxin nuoruudenteokset, jotka tulevat uuteen sarjaan. Niihin kuuluvat Kirje isälle, Juutalaiskysymyksestä, Friedrich List-teksti sekä Marxin yhdessä Engelsin kanssa kirjoittama Pyhä perhe kokonaisuudessaan. Ne saadaan siis ensimmäistä kertaa suomeksi.

Muut tekstit julkaistaan uusina painoksina. Jatko-osien sisällöstä ei ole vielä aivan täyttä varmuutta.

T&E: "Pääomasta" on keskusteltu tänä keväänä. SKP järjesti 18. 3. esitelmätilaisuuden kolmannen kirjan suomeksi saamisen johdosta. Tutkijaliitolla on ollut Helsingissä laajaa suosiota saavuttanut luentosarja kaikista kolmesta kirjasta. Voidaanko puhua kasvavasta mielenkiinnosta "Pääomaa" ja muita Marxin alkuperäistekstejä kohtaan?

Antero Tiusanen: Ilman muuta. Ja se jos mikään on ilahduttavaa. Mutta kun ajatellaan, että elämme sentään vuosisadan viimeistä neljänestä, tuntuu yllättävältä, että vasta nyt saadaan kielellemme uutuuksina Marxin keskeisiä teoksia. Häpeällistä on, että korkeakoulumme oli käytännöllisesti katsoen kokonaan suljettu marxilaisuudelta lähes kolme vuosikymmentä sodan jälkeen. Siinä on selvästi pääsyy suomennostenkin julkaisemisen hitaaseen tahtiin. Kun 70-luku on ollut innostuksen kasvun ja teosten menekin jatkuvan lisääntymisen kautta, on pohja tähän saatu enimmäkseen opiskelijaliikkeestä. Jotta suomennoksia voitaisiin jatkaa tasaiseen tahtiin, on menekkiä kuitenkin vielä paljonkin voimistettava. Suomi on valitettavan pieni kielialue ja tämä totuus asettaa omat rajansa. Teosten levikin lisäämisessä on lehdistöllä tehtävää — teosten yleistajuisille esittelyille on selvää tarvetta. Totta on, että klassikoita ostetaan, mutta totta on sekin, että kirjat jäävät liian usein hyllyyn lukemattomina. Silloin ei lehdistömme ole täyttänyt velvollisuutaan niiden esittelijänä.

T&E: Mitä sanoisit marxilaisen kirjallisuuden suomentajien kouluttamistarpeesta?

Antero Tiusanen: Edellä puhuin jo yhteistyön tarpeesta Marx-tutkijoiden kanssa. Epäilemättä päivän parin seminaari, joka pohjisi näitä suomentamiskysymyksiä olisi paikal-

laan. Saataisiin alustavia suuntaviivoja yhteistyölle. Kun ajattelee, että marxilais-leniniläisten tekstien suomentaminen ongelmineen on osa kommunistista kulttuuria ja muistetaan, miten keskeinen asema klassikoiden teoksilla on kommunistisessa liikkeessä, ei seminaari varmasti olisi turhaa ylellisyyttä. Julkista keskustelua ei laajemman kollektiivin puitteissa ole tähän mennessä termiongelmista käyty. Koulutus on tähän asti pitänyt itse hankkia suomennostyötä tekemällä.

Joskin vakinaisemmasta opetuksesta on turha haaveilla, on yhteistyölle kuitenkin hyviä mahdollisuuksia ja tiettyyn alkuun onkin jo päästy. Mutta edelleen joudutaan toimimaan pääasiassa siten, että jo julkaistuihin suomennoksiin tehdään parannuksia — sikäli kuin uuteen painokseen päästään. Ehkä nykyistä laajempi käsikirjoitusten luettaminen ennen julkaisemista ei olisi mahdollisuuksien ulkopuolella. Ehkä asiassa voitaisiin päästä määrärahojen niukkuuden toteamista pitemmälle.

T&E: Millaisia vaatimuksia sitten asettaisit marxilaisten ja erityisesti Marxin tekstien suomentajalle?

Antero Tiusanen: Lähes kaikki tieto suomentajan pitää hankkia omalla kustannuksellaan. Vaikka puhunkin Marxista, sanottu on suurin piirtein sovellettavissa marxilais-leniniläiseen kirjallisuuteen laajemminkin: tällainen kääntäminen vaatii tekijältään tiedon tason jatkuvaa kohottamista, eri kielillä julkaistun kirjallisuuden seuraamista ja omaksumista. Samalla käännöstyö itsessään on erinomainen keino nostaa tiedon tasoa. Kääntäjän on päästävä todella sisälle Marxin tekstiin samastumalla mahdollisimman pitkälle Marxin ajatteluun ja seuraamalla sen lojikkua. Kääntäjä ei voi työskennellä yksinomaan saksantaidon varassa. Häneltä vaaditaan Marxin tuotannon tuntemusta ja oivalluskykyä.

Itse asiassa Marxilla on aivan oma kielen-

sä, jolla on toisaalta terminologinen, toisaalta kirjallinen puolensa. Edellisen juurina ovat Hegel, Feuerbach, englantilainen poliittinen taloustiede jne. — kaikki kääntäjää tutustumaan haastavia alueita. Tässä huomautan, että mielestäni niin Marxin kuin Hegelin ja Feuerbachin termit saattavat hyvinkin saada ratkaisun ’normaalisaksan’ pohjalla — tavalinen saksan kieli saattaa selvittää niiden sisällön. Sopimatonta on tietysti kaikenlainen terminologisten ornamenttien lisääminen, oppisanojen viljely Marxia runsaammin. Edelleen on karsittava anakronismit, esim. meidän aikamme anglosaksisperäisen taloudellisen ja liike-taloudellisen oppisanaston sijoittaminen Marxin suuhun.

Tottunut Marxin lukija näkee hyvin herkästi, mikä käännös täyttää moninaiset vaatimukset. Lukijan on pystyttävä käännöksestäkin tunnistamaan Marxin teksti ja termit. Kirjallisesta puolesta Engels huomauttaa artikkelissaan ”Miten Marxia ei pidä kääntää” (Marx — Engels: Werke, Band 21, ss. 229—237), että Marx käytti paitsi korkeatasoista saksan kirjakieltä, myös runsaasti puhekieltä ja murteitakin ja niitä kieliä, joista hän on esimerkiksi ottanut vertauksia, on tusinan verran. On usein korostettu Marxin tavatonta huolellisuutta ja tunnontarkkuutta tutkimustyössään. Esim. hänen tyttärensä Eleanora sanoo (Werke, Ergänzungsband I, s. 661), että Marxin teoksista ”ei koskaan löydy laiminlyöntiä tai huolimattomuutta”. Se merkitsee suurta velvoitetta myös kääntäjälle, sillä Marxin pikkutarkinkin tieto on pystyttävä tarkistamaan — on pystyttävä Marxin mukana.

— Kääntäjän työn myönteisimpänä puolella on, että voi elää puoli vuotta, kolmekin vuotta päivästä toiseen hyvin lähellä luovaa kirjoittajaa ja tiedemiestä. Näin pääsee lähelle luovan työn, tieteen, taiteen ehtoja ja voi antaa oman panoksensa luomisprosessiin. Sii-

nä on sisällöllistä rikkautta, jota ulkopuoliset eivät arvaakaan.

Suomalainen puheenvuoro
Lukácsia koskevaan
kansainväliseen keskusteluun

Seppo Toiviainen
NUORI LUKÁCS

Kriittinen esitys Georg Lukácsin varhaisesta ajattelusta ja toiminnasta (1906—1929). 285 s. Ovh. nid. 47,—.

”Legenda nuoresta Lukácsista on esitykseni aihe. Esittämällä Lukácsin nuoruudenhistorian en pyri ainoastaan kumoamaan legendaa vaan ennen kaikkea selittämään sen synnyn ja luonteen. Tekstianalyysillä on esityksessäni keskeinen merkitys, mutta korostan että aiheenani eivät ole filosofiset, sosiologiset, esteettiset ja poliittiset teemat Lukácsilla, vaan Lukács itse näiden teemojen kannalta.”

Kansankulttuuri Oy